

SUMAR · CONTENT · SOMMAIRE · INHALT

Simona MUNTEANU

Cuvânt de deschidere pentru expoziția „Cultural tradițională
din Transilvania – sec. XVIII-XX”9

Ligia FULGA

Mesaj din partea Asociației de Științe Etnologice din România 14

**** Locul *Muzeului Etnografic al Transilvaniei* în istoria muzeografiei
din România15

CAP. I RESTITUIRI

Virgiliu FLOREA

Dumitru Pop (1927 – 2006)23

Virgiliu FLOREA

Amintirea unui folclorist – Ioan Șerb (1932 – 2006)26

Pamfil BILȚIU

Doamna ceramicii românești – Silvia Zderciuc (1925 – 2006)30

Virgiliu FLOREA

Dr. M. Gaster – 150 de ani de la naștere33

CAP. II PERSONALITĂȚI

Dumitru POP

La ceas de încheiere a unei activități de peste o jumătate de veac
– ceea ce urmează după aceasta stă dincolo de vrerea noastră49

Iordan DATCU

Romulus Vuia și poezia populară din Țara Hațegului și Valea Jiului54

Simona MUNTEANU – Ioan TOȘA

Contribuția lui Romulus Vuia la dezvoltarea etnografiei românești
ca știință independentă60

Rodica COLTA

Legăturile etnologului Romulus Vuia cu Aradul95

CAP. III CULTURĂ MATERIALĂ

Pamfil BILȚIU

Crucile de cimitir și comemorative din satul Șurdești111

Dominuț PĂDUREAN

Considerații privind morile de cereale, morile de scândură (joagărele),
morile de piatră (șteampurile) și morile de lână (pivele)
de pe cursul superior al Arieșului (sec. XVI-XX)133

Janeta CIOCAN – Gheorghe ROBESCU

Satul Cicârlău – un posibil muzeu al preselor de struguri160

Ioan TOȘA

Contribuții la cunoașterea păstoritului din satele moldovene
de la sfârșitul secolului al XIX- lea177

Ioan Augustin GOIA

Calitățile pastorale ale spațiului în optica tradițională
a țaranilor nord-transilvăneni.....211

TÖTSZEGI Tekla

A nők hagyományos ruhatárának összeállítás a Nádasmenti MÉRÁN.....220

CAP. IV CULTURĂ SPIRITUALĂ**Pamfil BILȚIU**

Substratul mitico-magic al porții și funcțiile ei în cultura populară
maramureșeană și românească243

Mihaela MUREȘAN

Valoarea europeană a unui program cultural: „Măști și Mascarade”260

TÖTSZEGI Tekla

O sărbătoare nouă: zilele satului Mera278

CAP. V ETNOARHEOLOGIE**Simona MUNTEANU**

Inventarul de mormânt și riturile de separare și integrare289

Zoia MAXIM

Câteva elemente din simbolistica metalelor293

Ioana BĂDOCAN

Gesturi sacre și profane la întemeierea familiei299

Livia CĂLIAN

Păsări și plante în medalistica austriacă306

Sanda BĂCUEȚ CRIȘAN

Locuințele satelor neolitice de la Porț și Pericei310

Voichița DAMIAN

Rit și ritual funerar. Studiu de caz – Dezmir, jud. Cluj323

Tudor SĂLĂGEAN

Tehnici de construcție a casei tradiționale și a anexelor gospodărești
și credințe asociate acestora în mărturiile locuitorilor comunei Jucu ...340

George DIMITRIADIS

A Theoretical Framework for Spacescape. The “Qualitative”
Dimension of Space348

Dragoș GHEORGHIU

Material, spațiu, simbol. Note despre tehnologia de construcție
și deconstrucție a locuințelor calcolitice din sud-estul Europei364

CAP. VI RECENZII**Virgiliu FLOREA**

Studii și comunicări de etnologie – 30 de ani de la apariție380

La contribution de Romulus Vuia au développement de l'ethnographie roumaine comme une science indépendante

Résumé

A l'occasion de l'anniversaire, cette année, de 120 ans de la naissance du professeur R. Vuia, le fondateur du Musée Ethnographique de Transylvanie et le titulaire de la première et de la seule Chaire d'ethnographie et de folklore roumain, les auteurs présentent quelques contributions qu'il a eu au développement de l'ethnographie roumaine comme une science indépendante.

Au début, on présente la période des études et de la formation de R. Vuia, comme personnalité scientifique, à l'Université de Cluj, en insistant sur ses préoccupations concernant la recherche et la valorisation de la culture et de la civilisation populaire.

Ensuite on présente la contribution de R. Vuia, en qualité de directeur du Musée Ethnographique et de titulaire de la Chaire d'ethnographie et de folklore, pour établir le domaine et les méthodes de la recherche scientifique de l'ethnographie comme science indépendante. On présente l'activité de la Chaire et du Séminaire d'ethnographie et de folklore pendant la période 1926-1947, de même que les tentatives du prof. R. Vuia de réunir la Chaire d'ethnographie avec le Musée pour former un Institut de Recherches Ethnographiques ayant une publication périodique d'ethnographie.

Les auteurs présentent la contribution de R. Vuia à la valorisation de la civilisation populaire roumaine par sa participation, avec des études scientifiques, aux Congrès Internationaux et par des publications.

The Ethnologist Romulus Vuia and His Relations with Arad City

Abstract

The mail between Nichi Lazar (the manager of Arad Cultural Palace) and Romul Vuia (the manager of Ethnographical Museum from Cluj) was very carefully kept in the ethnographical archives of Arad Museum. This mail is an important evidence for the beginning of the Romanian museography. In this period of time, people were interested in reconstitution of the old collections and they were very aware of the fact that cooperation was a very important thing because all the Museums had new sections and therefore new responsibilities. The reciprocal respect was inevitable in this kind of cooperation.

Cemetery and Commemorative Crosses from Surdesti Village

Abstract

Our research is focused on the study of the crosses, both the stone cemetery (of great richness, variety and artistic colour) and the commemorative ones (placed under the eaves of the two churches-monuments in the village, Saints Archangels and Horn Peak).

After a brief introduction on the history and the ethnographic personalities of the village, we stopped on the stone-made craft, an occupation much practised also by a big number of artisans, which tradition did not know interruption from the Middle Age till nowadays. We mentioned that the *crucerit* (the trade of making crosses) was not an independent occupation but it was practised within the stone trade, the craftsmen working not only crosses but also different stone objects that were ordered to them, such as mill stones, *valaua* for watering the cattle, *cisite* from the wells, whetstones etc. In the brief analysis of the stone trade, we made considerations upon the stone transportation, splitting in gravestones, the transport and the working technique, including the tools used.

The part of the study investigation focuses on the wooden and stone crosses. We tried a classification of those on types and sub-types. We analysed then the technique of work, the stylistic features, the ornamentation, the colours and dating – giving to it a special importance for pointing out the oldness of this occupation.

The second part of the study is reserved to the study of the wooden commemorative crosses both the ornamented ones and the simple ones, also of great typological variety with many types and sub-types. We illustrated each cross type and sub-type with a picture, made by us, in order to support by images our considerations about crosses from Surdesti and to place a rich documentary material to whom may concern. We did not miss some considerations related to the multiple roles of the mortuary crosses: the mythical-magical role, the religious one, of social differentiation one etc.

Finally, we referred to the sarcophagus from the cemetery of the Saints Archangels' church, which is a particularity of it, making considerations on their roles and also on the influences made on them.

Considerations Concerning the Cereal Mills, the Saw Mills, the Stamps and the Felting Mills on the Flow of Superior Aries (16th – 20th Centuries)

Abstract

The present considerations refers to the evolution of the technical peasant installations – the cereal mills, the saw mills, the stamps (stone mills) and the felting mills on the flow of the Superior Aries (Moți Country) between the 16th and 20th centuries.

Based on the documentary available data, the author outlines the oldness and the continuity of these installations, of the occupations related to them, as a normal consequence of the oldness and the continuity of the aboriginal element in the region.

The Village Cicarlau – a Possible Museum of Wine Presses

Abstract

This article presents some interesting grapes squeezing machineries from Cicarlau village in Maramures country. Although this kind of machineries is 100 years old, the inhabitants of Cicarlau village are still using it to obtain the must (the unfermented juice of grapes before it becomes wine). The oldest machinery is dated 1828 and it's still running.

Presenting this machineries the authors are agree that these "objects" should be preserved, moreover the place where these machineries were located should become a museum, a living heritage.

Contributions to Shepherding in Moldova villages at the End of 19th Century

Abstract

The author presents some of the aspects concerning the practice of the shepherding (sheep breeding) in the Moldova villages at the end of the 19th century, based on the information resulting from the documentary funds made as a result of the application of the questionnaire as a research method.

In the first part of the study – Animal breeding within the traditional household – there is presented the importance of the peasant farmstead in the Moldova economy in the 19th century, the role of some administrative rules (the Organic Rules, The Law concerning the land reform for peasants) in the relations between it and the great property (noble, monastery or state). There is a special stress on the role of the big animal (cattle and oxen) within the Moldavia economy in general and especially within the peasant economy, role that is reflected also in the relation between their numbers compared to the sheep bred within the peasant household in 49 Moldavia dwellings.

Related to the sheep, there are presented characteristics of the breed within the household (*țurcane, țigăi, stogoașe*), the ways of getting the sheep, the names of the sheep depending on the age, their appearance and the colour of the wool, the property marks, the diseases and way of treatment and the folk beliefs regarding the sheep.

In the last part – the Sheepfold –, the author presents the ways of association of the owners for grazing of the sheep during summer time: the place where the sheepfold was place, the sheepfold elements, the vessels used

Die Eigenschaften des Weideraumes in der traditionellen Betrachtungsweise der nordsiebenburgischen Bauern

Zusammenfassung

Die traditionelle Schafzucht benötigte seitens der Hirten und der Bauerngemeinschaft das Auffinden jener spezifischen Eigenschaften des Bodens, die für diese Beschäftigung von Bedeutung waren. Zwischen der karpathischen Alpweide und dem Weideraum des nordsiebenburgischen Hügellandes, wo die Schafherden das ganze Jahr ausschliesslich auf die Gemarkung weideten, gab es in diesem Bereich wesentliche Unterschiede.

Während die karpathische Alpweide sich ständig auf Kosten des Waldes erweiterte und als Weideraum benützt wurde, wurde der Weideraum aus dem Hügelland ständig verkleinert und bestand aus Räumen mit verschiedenen Nutzungen, also mit verschiedenen Weideeigenschaften, die hintereinander, in einer gewissen Ordnung, beweidet wurden (eigentliche Weiden, Brache, Stoppelfelder, geernteten Maisfelder, gemähten Wiesen, Wälder). Die Knappheit des Weideraumes in solchen Gegenden führte zu dieser Lösung, die alle pflanzlichen Ressourcen aufzuwerten versuchte, um mehr Milch zu gewinnen und die Gesundheit der Schafe zu sichern. Diese Situation verlangte eine gute Kenntnis der Eigenschaften jeder Bodenkategorie und innerhalb dieser fast jeder Parzelle, weil nicht nur der Bodenart, sondern auch die Nutzung und die Position der Parzelle (auf dem Kamm, im Tal, auf der Schattenseite, auf der Sonnenseite) den Weidewert beeinflussten.

Der Autor präsentiert in diesem Beitrag solche empirische Kenntnisse, die von ihm, in der Zeitspanne 1979-1997, in 86 Hügeldörfern aus den Kreisen Sălaj, Maramureş und Cluj, von 188 alten Bauern (aktiv in der Zwischenkriegszeit) gesammelt wurden. Diese Kenntnisse, von besonderer Bedeutung für die heutige ökologische Landwirtschaft, wurden nach dem Jahr 1962, wegen der Kollektivisierung (grosse Felder, monokultiviert) und wegen der Ideologisierung der ökonomischen Massnahmen nicht mehr verwertet.

Organizarea garderobei tradiționale a femeilor din Mera (Valea Nadășului)

Rezumat

Lucrarea analizează, pe baza a 15 garderobe concrete, structura, principalele strategii și reglementări de organizare a garderobei tradiționale feminine din satul Mera pe parcursul secolului XX.

Mera se situează în Valea Nadășului, este o localitate mijlocie, eterogenă din punct de vedere religios și etnic, având o majoritate reformată maghiară. Majoritatea locuitorilor se ocupă de agricultură, cea mai importantă sursă de venit fiind comercializarea laptelui și a produselor lactate în orașul apropiat, Cluj. Începând cu anii 1960 majoritatea bărbaților activi, iar în ultimele trei decenii ale secolului XX și o mare parte a femeilor aparținând generației tinere, lucrează în oraș în timpul zilei. Aceștia din urmă cu această ocazie încep să se îmbrace orășenește. Cea mai tânără femeie, care poartă în prezent portul tradițional, s-a născut în anul 1955, iar purtarea portului este generalizată doar în cazul femeilor născute înaintea anului 1950. Până la mijlocul anilor 1990, și tinerii au îmbrăcat port la sărbători (duminică, sărbătoare mare), la ocazii rituale sau sociale (baluri, vizite de duminică, activitățile de dinaintea sărbătorilor).

Satul rămâne în continuare, deci și în timpul deplasărilor zilnice la Cluj, spațiul vieții sociale, a instituțiilor tradiționale, a reprezentării. Cu toate că s-au produs mari schimbări istorice și sociale, energiile femeilor sunt canalizate în continuare spre construirea și consumarea statutului social. Printre valorile de prestigiu ale comunității se află zestrea și aprecierea pe baza îmbrăcămintei, motiv pentru care femeile se concentrează asupra creării acesteia. La baza confecționării portului, realizării garderobei stă dorința de a se conforma idealului de statut.

Componentele calitative și cantitative ale garderobei primite de femeile din Mera înainte de căsătorie, sunt influențate de numeroși factori. În interpretarea datelor cantitative ale unor elemente de port, pe lângă cunoștințele despre situația financiară și structura familiei (familie mare sau gospodărie constituită dintr-o singură familie, numărul copiilor, mai exact numărul fetelor), despre strategiile de viață, avem nevoie de informații despre parametrii temporali ai utilizării elementelor de îmbrăcăminte (când sunt considerate noi, la modă, când iese un material sau un element de port din folosința de sărbătoare), despre locul ocupat de materiale în ierarhia valorică sau despre posibilitățile de procurare.

Înainte confirmării fetei, garderoba sa era deja completă, conținând piese pentru întreaga viață. Evoluția indicilor de cantitate și calitate este doar influențată nu și determinată de situația materială a familiei. Îndemânarea, inventivitatea, ingeniozitatea, natura întreprinzătoare și sacrificiile mamei, împreună cu solidaritatea femeilor din familia mare sunt considerate cele mai importante caracteristici în constituirea unei garderobe bogate.

Indicii de cantitate și calitate a garderobei arată căruia ideal de statut dorește familia (mare) și mai ales femeile din familie să se conformeze. De asemenea realizarea garderobei este o oportunitate pentru ca virtuțile personale ale individului să iasă la iveală.

Organisation of the Women Traditional Clothes in Mera (Nadas Valley)

Abstract

The collection of all clothes is assembled for a lifetime before the confirmation of the daughter. The qualitative and quantitative constituents of the collection of clothes are influenced by several factors simultaneously. In the interpretation of the quantitative constituents of the pieces of clothing we need to be informed not only about the economic situation or structure of the family (big family or single family household, the number of siblings and in particular that of the sisters), about its life strategy, but also the time-parameters of use of the certain pieces of clothing (when it is considered new, fashionable, when certain materials or clothing pieces slip back from holiday usage), about the basic materials' value position as well as the knowledge about its purchase.

The qualitative and quantitative constituents are only influenced and not determined by the material situation of the family. The mother's handiness, inventiveness, resourcefulness and generosity as well as the loyalty of the female relatives is the most important characteristic of compiling a rich collection of clothes.

Within the family the mother has a status-rising role, the base for clothes manufacturing, and for the creation of the collection is the desire to adapt to the status ideal. The qualitative and quantitative constituents of the collection of clothes signal what kind of a status ideal the women from the (big) family wish to achieve. The creation of the collection of clothes is an opportunity for the individual to manifest her personal virtues.

Mythical-Magical Substratum of the Gate. Its Roles in the Maramures and Romanian Folk Culture

Abstract

In our research we were dealing with the most various aspects of the mythical-magical substratum of the gate in the Maramures and Romanian folk culture, pointing out the functions which the gate has had in the traditional man's life.

After a brief view on the importance of the gate in the individual's life, we analysed the customs and traditions around it along the time, starting with the ones related to its building, then the ones concerning the passing through the gate within the family customs. We focussed on the customs around it, and also the ritual stealing of the gate or on some traditions with magic substratum, and also the one concerning the ritual closing of the road for stopping the marriage of the girls in other villages.

We tried to outline the way in which the gate gets magical energy as a result of some accessories with ritual functionality in some points of it, such as the perforated stone, the ram horns.

The investigation part of our paper is represented by studying representations that make the gate ornamentation, which have a special symbolism and a mythical-magical substratum, both with animal motifs and with human, cosmogonist, plant, geometrical motifs. We could remind the motif of the snake with its variants, pictures of the human being, the sun and the moon, the broken sun or sun in moving, fork with two horns or the birds, with a special symbolism, such as the eagle, the cock, the dove. We did not miss the plant motifs with special significances, such as the tree of the life, then the geometrical motifs with a mythical-magical substratum, such as the cross closed in a circle, the rosette.

The last part of our investigation was reserved to the functions of the gate in the rural life of the collectivity.

La valeur européenne d'un projet culturel „Masques et Mascarades”

Résumé

L'Europe dispose d'un patrimoine riche et diversifié. Les fêtes cycliques en sont un exemple dont les origines remontent à d'antiques traditions païennes. Ces fêtes, véritables temps forts dans les cultures traditionnelles, célèbrent les rites de passage au cours desquels l'homme se transforme, se déguise et où le masque apparaît: reflets du moi, supports d'initiation, points de passage entre le connu et l'inconnu, le masque – support facial ou ensembles de rites qui l'animent – offre une polyvalence exceptionnelle par son symbolisme et le rituel dans lequel il s'exprime.

Dans la majorité des pays européens, les masques sont présents, leur fonction sociale indéniable leur confère des racines communes. Ils sont aussi les témoins d'une diversité culturelle riche dans leur forme esthétique et leur symbolisme.

En 2005 et 2006, l'Association Nationale Culture Tradition de Gannat, France, a été à l'initiative du projet „Masques et Mascarades” en partenariat avec 4 autres membres de l'Union Européenne: l'Italie, la Grèce, la Bulgarie et la Roumanie (Le Musée Ethnographique de Transylvanie de Cluj-Napoca). A travers ce projet, on a lancé les bases d'un réseau dédié à la sauvegarde et à la promotion de la tradition des masques en Europe.

Dans le cadre de ce projet plusieurs types d'activité ont été proposés et mis en place dans les différents pays partenaires:

- sensibilisation du grand public (ateliers théoriques et pratiques, implication des jeunes dans la préservation de ce patrimoine immatériel, mis en scène des coutumes populaires, création d'un conte populaire, défilé de masques, expositions et conférences etc.);
- volet scientifique (séminaires scientifiques, rencontres culturelles, réalisation d'une base de donnée etc.);
- documentation / multimédia (recherches documentaires sur les masques, création de CD ROMS sur les réalisations des co-organisateurs, création d'un site Internet, publications et des rencontres scientifiques etc.).

Les activités organisées dans le cadre de ce projet ont suscité un vif intérêt de la part du public, qui a, ainsi, pu découvrir ou redécouvrir un patrimoine culturel riche et, parfois, sous-estimé. Ce patrimoine particulier, que constitue la tradition des masques en Europe, est vivant et mérite d'être préservé.

Le Musée Ethnographique de Transylvanie a signé avec plusieurs écoles de la ville de Cluj-Napoca et de la ville Turda des *Protocoles de collaboration* pour le déroulement de ce projet. De notre ville ont participé 7 écoles (le Lycée “Avram Iancu”, le Lycée “Mihai Eminescu”, le Lycée des Beaux-Arts “Romul Ladea”, le Lycée “Lucian Blaga”, l'Ecole “Simion Bărnuțiu”, l'Ecole “David Prodan”, l'Ecole “Christiana” (appartenant au Centre Social Missionnaire “Sfântul Vasile cel Mare”) et de Turda: “Grupul Școlar de Resurse Naturale și Servicii”.

Les activités qui ont fait l'objet de notre programme ont été: l'organisation des ateliers de création pour la fabrication de masques populaires, la réalisation de dessins et de peintures en tempera, la mise en scène d'une coutume populaire avec des personnages portant des masques, l'identification des légendes avec des personnages masqués.

Les objectifs qui ont été poursuivis ont été la sensibilisation des enfants envers les

valeurs de la culture populaire et la valorisation du patrimoine culturel local et national. Le Musée Ethnographique de Transylvanie a réussi à impliquer dans ce projet pas moins de 830 enfants de tous âges et, de plus, le personnel scientifique et le grand public.

Par ce type de projet, l'ANCT veut consolider un réseau de partenaires (surtout du bassin méditerranéen et de la zone des Balkans), qui ont une très forte tradition masquée; développer les recherches scientifiques sous la coordination d'un comité réunissant des experts de tous les pays; affirmer le rôle du réseau en tant que pôle ressource en matière de masques et mascarades; participer à la réappropriation des traditions masquées locales par le grand public en développant des actions pédagogiques et de vulgarisation scientifique des ces traditions riches et souvent méconnues ou mal comprises; stimuler la création artistique; encourager la coopération autour de ce patrimoine européen commun et, surtout, participer ainsi à renforcer les idées de citoyenneté européenne et de diversité culturelle.

Une nouvelle fête: les jours de Mera

Résumé

À Mera – localité moyenne, hétérogène du point de vue religieux et ethnique, avec une majorité hongroise protestante, renommée pour son riche et vivant art populaire – on organise à partir de 2002 annuellement les jours du village. Il s'agit d'une fête consciemment inventée, construite par les organisateurs à l'aide des éléments de la culture régionale et locale traditionnelle. Dans leur choix, dans leur présentation, on reconnaît clairement les efforts d'identification, de représentation et de légitimation des organisateurs

L'étude s'intéresse aux circonstances et raisons de l'apparition de la fête, à la structure du groupe des initiateurs, des organisateurs et des participants, au geste de la sélection des éléments de patrimoine afin de les transformer en éléments du «spectacle».

Some Elements in Metal Symbolism

Abstract

The myths tell how the metal “fell from the Heaven” or how it was “took from the Earth’s chest”, for what it is full of “forces” and shelters the spirit of the Creator (the virtues of the Heaven or the mysteries of the Earth).

“The discover” and “the humanisation” of the metals was probably the most important step made by the Humanity, on the way of the great universal knowledge, after the inventorying of ceramics (pottery). Even since the 7th millennium before Christ, the man found in its travels some strange “stones”, from which it was not possible to “chop” tools but which could be modelled by beating and warming. These were the gold, the copper and the silver. Rare, coloured, brightly and easy for processed, they were used initially as prerogative of the leaders of any kind, being signs of power, ceremonial jewelry and ritual instrument. The make of this sacred “inventory” was in the duty of the “chosen ones” with everything that one supposed: founding, transporting, processing, preserving, offering and guarding.

The sacred of this “occupation” was given by the status of the raw material which was taken from nature and must “tamed”, “purified” and “sanctified” in order to be able to enter the man’s “life” as a positive thing.

Sacred and Profane Gestures in Building a Family

Abstract

Sociology defines family as a “social micro-group built through marriage and based on biological, psychological and social relationships”. Throughout an individual’s lifetime, there are several rites of passage: the baptism, the engagement, the marriage, the pregnancy etc. Within these periods, the individual is supposed to follow certain rules and go through different ceremonies that help the transition and the access into the new stage of life. The study presents a set of principles and symbols, which mark the most important event in a person’s life, namely the wedding, from different parts of the country.

The rituals have magical powers and the objects used are symbols for protection (the belt), union (the ring) or happiness (the crown). The bread and the salt are important elements in the Romanian tradition; they are given as ritualistic offerings and are considered to be symbols for fertility and purity marking the connection between the heaven and earth.

An important ritual, which is meant to assure the couple’s luck and wealth, is the ritual of throwing wheat, money or water in front of the newly weds, when they come from church. In either traditional or modern cultures, these rites mark the transition between nature and culture, between biological and social, or between individual and the group. The rituals have a very important role marking the defining moments when the divine prevails over the profane.

Birds and Plants on the Austrian Medals

Abstract

We present few Austrian medals which contain ancient vegetal and zoomorphic representations. The main representations are: *bicephal aquila*, coat-of-arms of the Holy Empire, symbol of power. The *eagle* exists on coat-of-arms of Lorena and Habsburg – Lorena families (since 1736).

The *stork* is the symbol of fecundity, a bird of birth, a presentation of the family love.

The *laurel* (*Datura stramonium*), such a crown, is the sign of victory and power. The emperors of the Holy Empire are presented on the medals wearing a crown of laurels.

The *tree* and the *tree of life* are the symbols of life and fertility and are used in the Austrian medal to show the dynastic and domestic life.

The *vine* (*Vitis vinifera*), one of the oldest vegetal motif, is the plant of faith in eternal life, but, in the same time it is the symbol of hope.

The *lily* is a traditional flower of French dynasty, but it is used in Austrian medal to express the female purity and fragility.

The Houses of the Neolithic Villages from Port and Pericei

Abstract

Between the 76 Neolithic sites identified in Simleu Depression, we can remark two sites that, because of a more intense archaeological research, have offered us almost all the information regarding the type of the living used in the early neo-eneolithic. We are talking about the two sites, partially contemporary, from Port/Suplacu de Barcau – “Corau” and Pericei, “Keller Tag”. The first site has been attributed to the group of Suplacu de Barcau¹ and the second one to the group of Pericei-Suplac², part of a cultural complex with a large geographical spreading, Cluj-Cheile Turzii-Lumea Nouă³

The researches carried out during two campaigns at Port “Corau” and “Pericei” have led us to the partial or total research of over 40 dwellings. These are living places that are deepened, of a circular shape or rectangular, or surface living places with the following types: a shelter, a place with a foundation and having one room or more, a place on pillars, the most common being the places with foundation and more rooms, features that seem to be preferred in Suplac II stage.

1

2

3

Rite and Funeral Ritual. Case Study – Dezmir, Cluj County

Abstract

Death and the *Dead*, the *memory* and the *impossible forgetfulness* are still common problems for our entire civilisation, being under antagonism between *Life* and *Death*, *Good* and *Evil*.

Death is one of the greatest mysteries of the world and of the life. It was the starting point for a complex mythology around the duality *life-death*. The philosophic literature, the mythological, ethnographical and dogmatic/religious literature illustrates the numerous researches of human society to reveal these mysteries concerning the existence of men on earth, regardless of time and space.

The dead have no other existence but the one that the livings are imagining for them. Due to their culture, their era and believes, people want to make sure that their dead have a life after death. People play an imaginary game in order to describe the places where the souls are going after death, they conceive sceneries regarding faith either their hopes or the one they are afraid off.

The *Imaginary of the Death* and *of the Other World* are essential parts of the society religious believes from all times and on all meridians.

Traditional Houses and Their Dependencies in Jucu, Gădălin and Vișea. Building Techniques and Traditions Connected to Them in Local Testimonies

Abstract

The paper presents the building techniques of the traditional houses and their dependencies, revealed by the field researches made in the villages Jucu, Gădălin and Vișea, in the ethnographic area of Transylvanian Plain. The ancient houses in these localities were typical for the northern area of Transylvania. The old building techniques, using as main materials clay, clay bricks and sometimes wood, are still remembered by senior inhabitants. The traditions and superstitions connected to the house building were still in use until the half of the 20th century, especially in the more isolated villages Gădălin and Vișea. They consisted especially in depositing chicken heads under the house foundation, and of cow horns at the foundation of the paddock. When finished, the house was decorated with a mace of flowers, replaced sometimes by a green bough. "Feștania", the house consecration by a priest, was also considered mandatory when the house was finished.

Cadrul teoretic pentru spațiu (peisaj). Dimensiunea "calitativă" a spațiului

Rezumat

Lucrarea de față se concentrează pe câteva probleme teoretice de bază și idei, aparținând percepției peisajului și trăsăturilor sale "calitative". În ultimii ani, s-a constituit o nouă abordare în arheologia teoretică: analizarea unui *site* arheologic înseamnă mai mult decât investigarea zonei excavate. Este evident că arheologii au nevoie de un micro- și macro- context, dar cum îl definesc ei? Este o confuzie terminologică, fiind folosiți termeni ca: spațiu, mediu înconjurător și peisaj. Putem privi cadrul contemporan sau preistoric pentru a avea o percepție în "reconstruirea" trecutului? Cât de folositoare sunt toate aceste speculații în practica arheologică?

Cuvinte cheie: *cadru, mediu înconjurător, teritoriu, peisaj, loc.*

Fundalul

Pierre Lévy, unul dintre gânditorii eminenți ai timpului nostru, a acordat o mare parte din munca sa intelectuală pentru a defini cultura prin implicațiile tehnologiei. Pentru a descrie procesul, a inventat un cuvânt nou: *cyberspace* (spațiul cibernetic). Ce înseamnă aceasta? O mișcare necontrolată a condițiilor tehnologice în societatea contemporană, având ca trăsătură particulară absolută dispariția a spațiului. În cele din urmă, este definiția clasică: fiecare ființă umană trăiește propria sa experiență și această experiență este localizată și condiționată de timp și spațiu. Experiența hrănește cultura care trebuie luată ca funcție fundamentală a timpului și a spațiului. Astfel este posibil să corelăm și să comparăm în același mod diferite aspecte culturale petrecute în timp.

Punctul de vedere filosofic și **terminologia spațiului** (peisajului)

Așa cum am mai spus-o, spațiul grupurilor sociale poate fi perceput ca "spațiu de creație sau producție". Considerând că ființele umane sunt doar animale care pot percepe scurgerea timpului în mod tragic, propriul lor *momento mori* le produce un stress continuu ce poate fi definit ca *das Unheimliche*. Este una dintre cele mai adânci caracteristici ale Spațiului, dacă, izomorfic, îl identificăm cu Natura. Natura se manifestă ea însăși ființelor umane ca mod de revelație și amuzament. Ambele cuvinte cheie sunt strâns legate de conceptul *Der Sandmann* conform seminarului Lacan (1968) și *ospitalitate* după teoria Derrida (1997). Aceste implicații filosofice ne permit să clasificăm, pas cu pas, întregul "spațiu" antropologic ca spațiu, mediu înconjurător, peisaj, teritoriu și loc care corespund calităților de sălbăcie, tehnologie/cultură, identitate și temporalitate (domeniu de cunoaștere)

Spațiul este observator cosmic. Probabil că termenul grec "*Χώρος*" exprimă acest concept.

Mediul înconjurător este zona în care au loc modificările și evenimentele istorice.

Peisajul este o zonă care implică conceptul de graniță, limită și *formă*. Societățile umane se diferențiază categoric prin cultură, astfel că peisajul este perceput ca bun cultural.

Teritoriul este zona unde iau naștere macro – și micro- relațiile.

Locul nu este o zonă. Este consecința *topos-ului*. Apelând la elemente fragmentare ale locului, noi suntem capabili să recitim spațiul care este în permanență reconstrucție.

Elementele de bază ale vieții în spațiu.

Viața umană este axată în jurul câtorva activități de bază cum ar fi găsirea unui loc de

muncă, construirea unor unități mici (casa) care să asigure procrearea și garantarea subzistenței. Toate aceste activități cer timp și se desfășoară în spațiu. Pentru viața activă este absolut necesar să cunoaștem "calitatea" acestor activități exprimată în termeni privind durata cu ajutorul cărora poate fi investigată interacțiunea între ecosisteme și societatea umană.

Analiza sintactică a spațiului

Conceptul a apărut în anii '70 la Colegiul Universității din Londra și este legat de arhitectură și urbanizare. Termenul de "sintaxă" implică două motivații. Întâi, se leagă de descrierea creșterii spațiului în termeni *manaheriali*. În al doilea rând, se referă la tiparul cunoștințelor pe care cineva le oferă societății și culturii (cu caracter topologic). De fapt, esența sintaxei spațiului, ca teorie descriptivă, este bazată pe compararea datelor recunoașterii geometrice a configurațiilor și analiza topologică a relațiilor dintre obiecte.

În concluzie putem spune că peisajul arheologic este mai apropiat și înțelegerea *site*-ului nu este limita perfectă a unei săpături arheologice. De altfel, locul săpăturii arheologice este un unicat în zona înconjurătoare. Peisajul este prezentat în două moduri din punct de vedere semiotic: cel euclidian, ca "regiune nodală" și cel axiologic în care predomină pregnante puncte în continuu conflict: emoția morfologiei naturale.

Material, Space, Symbol: A Brief Approach to the Technology of Building and Deconstruction of South Eastern Europe Chalcolithic Buildings

Abstract

The foundation trenches had a functional as well as a symbolic role in the processes of construction and deconstruction through fire of the Chalcolithic households. To understand the behaviour of such architectural structures or of their composite materials, experimental archaeology plays a decisive role, helping the archaeologist to approach also abstract concepts as “space” or “symbol”.